

Головіна Ольга Володимирівна,
кандидат історичних наук, доцент,
Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ

ШЛЯХИ ТА СТРАТЕГІЯ РОЗВ'ЯЗАННЯ ПРОБЛЕМИ ГЕНДЕРНО ОБУМОВЛЕНОГО НАСИЛЬСТВА В УКРАЇНСЬКОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Питання гендерного дисбалансу – відсутність гендерної рівності та належного механізму її забезпечення виступає вагомим фактором появи правових, економічних, соціальних проблем у суспільстві. В сучасних умовах розвитку демократичної України особливого значення набувають питання подолання перешкод у забезпеченні принципу гендерної рівності та недискримінації, протидії домашньому насильству.

Найбільш розповсюдженою форм порушення прав людини є насильство в сім'ї:

- за оцінками Всесвітньої організації охорони здоров'я, до 30% жінок у всьому світі в тій чи іншій формі зазнавали насильства з боку чоловіків або партнерів. У Європі домашнє насильство посідає перше місце серед причин смерті жінок віком від 16 до 44 років (доповідь №239 «Насильство щодо жінок», 2016р);

з доповіді Жіночого консорціуму України: «В українському суспільстві спостерігається тенденція не розголошувати, приховувати проблему сімейного насильства... мають місце глибоко вкоріненні дискримінаційні стереотипи про те, що насилля в сім'ї – це «сімейна справа», до якої не варто втручатися «стороннім», тобто правоохоронним органам, сусідам, тощо» (Альтернативний звіт про виконання Конвенції ООН з ліквідації всіх форм дискримінації щодо жінок в Україні, 2008р);

- упродовж 2017 року до Національної поліції надійшло понад 110 тисяч заяв, повідомлень про вчинені правопорушення та інші події, пов'язані з насильством в сім'ї. Майже 1,4 тисячі заяв з цієї кількості – подали діти;

- стосовно осіб, які вчинили насильство в сім'ї, поліцією складено понад 80 тисяч адміністративних протоколів. Також домашнім насильникам винесено понад 70 тисяч офіційних попереджень про неприпустимість вчинення таких правопорушень. Наразі на обліку Національної поліції перебуває понад 67 тисяч осіб (з них 5,7 тисяч – жінки), які вчинили насильство в сім'ї;

- за даними Програми розвитку ООН, близько 60% відсотків жінок в громадах регулярно страждають від фізичного насильства, але в Україні державними органами виявляються лише 10% всіх випадків домашнього та гендерно обумовленого насильства [5].

Створення Обласного Кризового Центру тимчасового перебування

(шелтеру) для осіб, постраждавши від гендерно обумовленого насильства – розглядається як дієвий засіб регулювання та реагування на гострі випадки домашнього насильства. Незважаючи на загрозливу статистику, Дніпропетровська область й досі не має обласного кризового центру, в який могли б звернутися жінки із дітьми, постраждали від гендерно обумовленого насильства та домашнього насильства зокрема.

Обласний Кризовий Центр – спеціально утворене об'єднання спеціалістів (практичний психолог, юрист, медичний працівник, соціальний працівник для роботи із дітьми), що надають екстрену та планову соціально-психологічну, юридичну, медичну допомогу постраждалим, у т.ч. особам до 18 років, від гендерно обумовленого насильства, у спеціальному відведеному приміщенні з метою подальшої соціалізації та реінтеграції. Створення центру має велике значення для реалізації програм протидії гендерно обумовленому насильству, сприяє процесам зміцнення національних механізмів запобігання і реагування на гендерно обумовлене насильство, забезпечення доступу до якісних послуг для осіб, які постраждали від насильства, що відповідають їхнім потребам.

Створення таких центрів зумовлено необхідністю наукового супроводу процесу демократизації та гуманізації діяльності Національної поліції, забезпечення гендерної рівності, а також підтриманий прагненням регіональних органів влади скоригувати свою діяльність відповідно до визнаних цивілізованим світом норм та ідеалів.

Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ є учасником національної програми протидії домашньому насильництву ПОЛІНА, має функціонуючу Науково-навчальну лабораторію, що досліджує проблеми забезпечення гендерної рівності, має у штаті висококваліфікованих юристів та психологів, медичних працівників. Розташування Обласного Кризового Центру на території ДДУВС забезпечить високий рівень функціонування центру завдяки висококваліфікованим кадрам та додаткову безпеку постраждалим особам, унеможливить контакт постраждалих із кривдником.

Створення такого центру та його розташування на території ДДУВС надасть можливість Науково-навчальній лабораторії дослідження проблем правового статусу внутрішньо переміщених осіб та забезпечення гендерної рівності здійснювати наукові дослідження та розв'язати такі додаткові завдання: проаналізувати соціальні структури суспільства з точки зору наявності культурних норм, ставлень, моралі, типів поведінки та традицій щодо суспільних уявлень про соціальні статуси та ролі чоловіка та жінки; визначити сутність, роль та складові гендерних стереотипів; дослідити витоки гендерних стереотипів, уточнити роль соціально-культурних та біологічних чинників у формуванні ціннісних уявлень, які передаються від покоління до покоління. Оскільки гендерні стереотипи проявляють себе через реалізацію жінки та чоловіка як носіїв певних психологічних та поведінкових характеристик та через прийняття певної соціальної ролі у виконанні певних видів соці-

альної діяльності, вивчення особливостей формування соціальних стереотипів дозволить свідомо впливати на них із метою змінення.

Проект із проблематики забезпечення гендерної рівності та безпеки, ініційований авторським колективом науково-педагогічних працівників Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ, присвячений проблемі практичного забезпечення принципів демократії та гендерної рівності в діяльності органів державної влади, місцевого самоврядування для всебічного забезпечення захисту прав людини і громадянина, сприяння становленню громадянського суспільства та розвитку України як відкритої європейської держави. Запропоновані заходи, у відповідності до потреб та вимог часу, дозволять сформуванню та захистити цінності гендерної рівності, що є пріоритетом на сучасному етапі розвитку України як правової держави, забезпечити ефективну протидію домашньому насильству.

Бібліографічні посилання:

1. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (1981 р.). – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод. – Рада Європи; Конвенція, Міжнародний документ від 04.11.1950 [Конвенцію ратифіковано Законом № 475/97-ВР від 17.07.97]. – Режим доступу : https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004
3. Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків : Закон України від 08.09.2005 // ВВР України. – 2005. – № 52. – ст. 561.
4. Про запобігання та протидію домашньому насильству : Закон України від 07.12.2017 // ВВР України. – 2018. - № 5, ст. 35.) – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19>
5. Матеріали тренінгу «Запобігання домашньому насильству, захист потерпілих, практика ЄСПЛ» / Юлія Сегеда. – Дніпро. – 2019. Режим доступу: [http://obljust.gov.ua/uploads/1_2_Презентація_ДОМАШНЄ_НАСИЛЬСТВО+ЄСПЛ\(1\).pdf](http://obljust.gov.ua/uploads/1_2_Презентація_ДОМАШНЄ_НАСИЛЬСТВО+ЄСПЛ(1).pdf)

Грицай Ірина Олегівна,
завідувач кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін,
доктор юридичних наук, доцент,
Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ

**ДОСВІД ГРОМАДСЬКИХ ОРГАНІЗАЦІЙ ЯК СУБ'ЄКТА
ІНСТИТУЦІЙНОГО МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ПРИНЦИПУ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ**

Єднальною ланкою між суспільством і державною є громадські організації, які є формою інституціоналізації різноманітних суспільних інтересів, зокрема тих, що стосуються питань забезпечення гендерної рівності. Ступінь поширення громадських організацій та рівень участі в них громадян може бути одним із основних показників розвиненості громадянського суспільства.